

Kameň

1991

Už je čas, moja drahá? Budem meškať. Výnimočne som totiž úplne vyvedená z miery. Nie, nie je to spôsobené počasím, hoci New York v novembri nebyva inšpiratívny ani v tých najlepších časoch. Ani tým, že tohtoročné zimné kolekcie sú také hranaté a fádne. Ide o to, že neviem, čo si mám obliecť. Netvára sa tak prekvapene, moja drahá. Možno viem, ako sa obliecť na večeru v Bielom dome, na módnú prehliadku či na zasadnutie správnej rady, ale všetky tieto udalosti blednú v porovnaní s dôležitosťou môjho dnešného stretnutia.

Prosím, ostaň, moja drahá, upokojí ma to, a toto stretnutie navyše ovplyvní aj teba. Môže zmeniť naše životy. Najprv však musím vyriešiť zopár vecí. Nechaj tak tie papiere, prosím. To je moja posledná vôľa, práve som ju kontrolovala. Mám len šesťdesiattri rokov, niežeby som sa chystala v najbližších rokoch umrieť, ale ako vieš, rada mám veci pod kontrolou. Ako som už povedala, toto stretnutie je dôležité.

Poznáš príbeh tohto domu, však? Jediná miestnosť, ktorej polohu sme pri rekonštrukcii nemenili, bola táto kúpeľňa. Ešte som nestretla obchodníka, čo by nemal prehľad aj o svojich najdrobnejších výdavkoch. Ľudia, ktorí si svoje majetky poctivo vydreli, totiž nemajú vo zvyku ľahkovážne míňať peniaze. Každé moje rozhodnutie je, samozrejme, ovplyvnené štýlom, no ešte väčšiu rolu zohráva pochopenie štruktúry, materiálov a funkcie.

Pri navrhovaní oblečenia, miestnosti, vlastne prakticky čohokoľvek začínam voľbou materiálu. Kľúčové je pochopiť najprv látku a materiály, poznať ich silné a slabé stránky. Rozhodnutia, ktoré som uplatnila v tejto kúpeľni, dotvárajú jej celkovú atmosféru.

Vieš, čo je toto? Celá kúpeľňa je obložená mramorom. Prirodzene, talianskym, nielen preto, že odtiaľ pochádzam, ale aj preto, lebo indický mramor má pórovitú štruktúru a veľmi zle sa leští, takže napriek bezkonkurenčnej kráse by bol v kúpeľni vrcholne nepraktický. Zdrojom krásy je dobrý dizajn a použitie vhodných materiálov. Tento mramor je nepriepustný a krásny zároveň – prelínajú sa v ňom pramienky ružovej, červenej a sivej takým spôsobom, že takmer vyzerá, akoby bol živý. Zohnať bledoružový mramor arabescato orobico rosso si vyžiadalo veľa úsilia. Neviem ani spočítať, koľko mramorových dosiek som preskúmala a koľko kamenárstiev som navštívila, kým som objavila tento jedinečný bledý odtieň. Za nič na svete by som neriskovala, aby sa pri presune na horné poschodie zničil, a tak som ho použila v tejto spodnej kúpeľni. Je iná ako hlavná kúpeľňa na poschodí, kde som si predstavovala niečo majestátne, a zároveň menej výrazné. Vtedy bolo mojou snahou ukázať, že pán James Mitchell nie je výstredný zbohatlík, ktorý nemá vkus, ale skôr človek na úrovni. Použitie carrarského mramoru preto nepripadalo do úvahy. Tolko bielej farby v jednej miestnosti? To by bolo ako kupovanie odevov najvyššej kvality len kvôli značke, a nie pre ich dizajn, spracovanie či látku. Typické pre ľudí, čo majú veľa peňazí a málo vkusu.

Odbieham od témy, viem. Som taká nervózna, až mi je zle. Čo som to vlastne hovorila? Ach áno, už si spomínam: breccia oniciata, druh mramoru, ktorý som vybrala do kúpeľne na poschodí. Je to elegantný béžový mramor s fliáčikmi a pásmi bielej, ružovej a fialovej. Zvoliť si správny vzhľad na stretnutie je rovnako dôležité ako vybrať vhodný kameň na obklad či vhodnú látku na šaty. Ak sa chystám na obchodné stretnutie, musím

si premyslieť, nakoľko chcem zapôsobiť a nakoľko zvádzať. Ak mám v úmysle urobiť dojem svojím obchodným talentom a silou osobnosti, hneď ako vstúpim do dverí, oblečiem si Diora alebo Yva Saint-Laurenta. Ak chcem ohúriť kreatívnym duchom, umeleckosťou či návrháorskými schopnosťami, siahnem po oblečení svojej vlastnej značky Dumarais. A napokon, ak potrebujem ľudí zmiast, donútiť ich, aby vďaka mojej ženskosti stratili ostražitosť, a potom ich znenazdajky prekvapiť obchodníckym umom, vyberiem si kúsok značky Chanel. Toto všetko viem dosiahnuť v momente, keď vojdem do miestnosti a ladne ňou preplávam. Dnes večer však s tým mám problém.

Je to smiešne, moja drahá, videla si ma niekedy váhať nad tým, čo si oblečiem? Nikdy som svoj šatník nepovažovala za prehnané rozsiahly. Problém je v tom, že som vystrašená a zúfalá. Musím urobiť ten správny dojem, ale neviem, ako postupovať. Zvyčajne začínam látkou, moja drahá, vždy látkou. Naučila som sa to pri prvom modeli, ktorý som vystrihla. Rovnaký model z vlny, hodvábu či bavlny, alebo rovnaká látka strihaná šikmo či pozdĺž vlákna, a zakaždým vznikne iný odev. Látka totiž funguje na podprahovej úrovni. Bavlna evokuje leto, a leto evokuje uvoľnenosť. Lan je podobný, ale rafinovanejší – ignorovať jeho krčivosť si vyžaduje isté sebavedomie. Vlna symbolizuje zimu, útulnosť a ochranu pred chladom. Hodváb je vhodný v každom ročnom období, a vždy je synonymom bohatstva a luxusu. A čo sa týka nylonu a polyesteru – nuž, nylon zohráva svoju rolu pri pančuchových produktoch, ale zásadne by sa mal nosiť pod vrstvou oblečenia.

Odišla som z domu – z domu, v ktorom, mimochodom, nebola ani sprcha a kúpavali sme sa raz do týždňa, vždy v nedeľu pred návštevou kostola – s príslovečnými prázdnyimi rukami, ak nerátam otlčený kufor s dvoma kusmi oblečenia a nejakou spodnou bielizňou. Z nuly, len tvrdou prácou a vďaka talentu, sa mi podarilo vytvoriť toto. Takže každý deň, každý jeden deň, keď

vojdem do svojej kúpeľne, si položíim otázku: *Ako dnes musím vyzerat'?* *S kým sa chystám stretnúť?* *Čo potrebujem dosiahnuť?* Predtým, než sa oblečiem, si urobím mejkap a upravím vlasy, a potom, keď svoj vzhľad vyladím do dokonalosti, som pripravená vyjsť von a podať ten najlepší výkon, akého som schopná. Nič nenechávam na náhodu. Bola by zo mňa skvelá poradkyňa akéhokoľvek dievčaťa.

Mám šťastie – kombinácia mojej postavy a lekcií správania a držania tela z čias, keď som pracovala u Diora, je zárukou toho, že vyzerám dobre takmer vo všetkom. Je to naozaj tak – aj v džínsoch a obyčajnom tričku vyzerám elegantne. Ak disponuješ štýlom, nezáleží na tom, čo máš na sebe. Ale dnes večer? Nemám poňatia, čo by bolo vhodné, čo by fungovalo. Jednoducho neviem.

Musím ti porozprávať príbeh. Dlhý príbeh. Svoj príbeh. Až potom budem vedieť, čo si obliecť, ako sa pripraviť. A ty mi budeš vedieť pomôcť.

Všetko sa to začalo mojou mamou, samozrejme, všetko sa vždy začína rodičmi. Trvalo mi pomerne dlho, kým som pochopila, že niekedy ľudia jednoducho robia veci zle, a nezáleží na tom, aké dobré boli ich pôvodné úmysly. V deťoch tak často zanechajú najhlbšiu stopu práve nezamýšľané dôsledky činov ich rodičov.

Nie je to výmysel, keď som bola dieťa, naozaj sme toho vlastnili len veľmi málo. Taliansko bolo v tridsiatych rokoch minulého storočia chudobnou krajinou a ľudia hore v Alpách prakticky živorili. Väčšina z nich boli roľníci, ktorí sa živili iba tým, čo si sami dopestovali. Lyžovačky a turistika boli v tých časoch ešte len hudbou budúcnosti. V Brescii – trhovom mestečku v údolí, ktoré viedlo do Merana a Bolzana, najväčších miest v Južnom Tirolsku – nebolo dokonca ani hračkárstvo. K dispozícii bola len biedna ponuka v zadnej časti obchodu s oblečením, a tak sme my deti v Oberfalse mali iba hračky, ktoré farmári vyrezali z dreva za dlhých zimných večerov.

Keď som mala osem rokov, mama mi na Vianoce dala maľovanú drevenú bábiku. Nemala síce žiadne oblečenie, ale v mojich detských očiach bola prekrásna a hrala som sa s ňou celé dni. Pomenovala som ju Elisabeth, podľa malej anglickej princeznej, ktorej otec sa práve stal kráľom. Vedela som už šiť a pliesť, čo boli zručnosti, ktoré sme sa všetci naučili už v útľom veku – nie pre radosť či potešenie, ale preto, lebo sa pokladali za praktické a dôležité. A tak som poctivo zbierala kúsky obrúskov, utierok na riad a starých látok, a ak mama práve nepotrebovala moju pomoc v hostinci, po večeroch som sedávala, ukladala jeden veľký steh vedľa druhého a šila garderóbu pre svoju bábiku-princeznú. Je úsmevné predstaviť si, že toto bol môj prvý pokus o odevný dizajn, ale v tom čase som bola so svojou prácou celkom spokojná. Ušila som Elisabeth šaty, ktorých vrchnú časť tvorila čipkovaná blúzka zo starého obrusu, a dostala aj bavlnenú spodnú bielizeň a vestičku béžovej farby. Uplietla som tiež ponožky, ktoré jej neustále padali z nôh, a dlhý sveter. Keď vďaka článku v lokálnych novinách *Dolomitten* prenikla na verejnosť správa o blížiacej sa korunovácii princezniného otca, rozstrihala som šatku kráľovsky modrej farby s drobnými žltými kvietkami, ktorá pôvodne bola súčasťou môjho kroja, a ušila som bábike dlhé šaty s vlečkou na korunovačnú ceremóniu.

Najprv som sa s Elisabeth hrávala len doma, po čase som ju však začala brávať aj von, najskôr do kostola, a potom so mnou putovala i do školy. Ledva sa zmestila do školskej tašky – ponad okraj jej vytrčali špičky dlhých nôh, ale bola som presvedčená, že budúca kráľovná potrebuje vzdelanie. Týždeň po májovej korunovácii anglického kráľa som ukazovala svojej kamarátke Ingrid Stimpflovej, ako princezná Elisabeth kráčala v slávnostnom sprievode za svojím otcom. Premýšľali sme, či by sme jej vedeli vyrobiť aj kožušinový lem na šaty – týždeň predtým Ingridin otec priniesol domov kráľika na guláš a ona si myslela, že kráľičia koža by mohla poslúžiť ako pomyselná hermelínová kožušina.

Kým Ingrid rapotala, uhládzala som rukami vlečku za princeznou. Zrazu z ničoho nič stíchla uprostred vety, pozrela sa ponad moje plece a skrivila sa jej tvár. Otočila som sa.

Prikradol sa za mňa Rudi Ramoser. Hoci mal len trinásť, disponoval pomerne vysokou postavou, na ktorej sa už črtali farmárske svaly. Bol pekný, plavovlasý a modrooký, a vrodené chvastúnstvo ešte umocňovala skutočnosť, že jeho otec bol najbohatší muž v dedine a švagor samotného starostu, herr Grubera.

„Hej, krpaňa!“ skríkol na mňa Rudi. „S čím sa to hráš?“ Pristúpil o krok bližšie a uškrnul sa.

„So svojou bábikou,“ odvetila som a nebojácne som sa naňho pozrela. Na grobianov som bola zvyknutá.

„Toto že je bábika?“ zachechtal sa a obzrel sa, či sa niekto nedíva. „Povedal by som, že skôr kus dreva.“

Bol väčší ako ja a nezaujímala ho bábika, chcel ma len provokovať. Ten istý výraz som videla v očiach svojho otca, keď bol opitý. Skúsenosť ma naučila držať sa vtedy od neho ďalej. „Je moja,“ vyhlásila som a o krok som ustúpila. „Nebojím sa ťa, si len ukričaný grobian.“

„To je princezná Elisabeth.“ Ingrid Stimpflová bola veľmi milé dievča, bystrosť však nepatrila medzi jej silné stránky.

„Princezná Elisabeth.“ Rudi sa načiahol, že mi bábiku vezme, ale pevne som si ju pritisla na hrud'. „Hm, pozrime sa,“ povedal a s tichým zavrčaním mi pomaly začal roztvárať prsty jeden po druhom, drvil ich v zovretí svojej veľkej dlane. Keď mi bábiku vykrútil z rúk, zvrtol sa a kráčal preč. „Zajtra ti dám vedieť, čo musíš urobiť, ak ju chceš získať nazad.“

Ingrid začala fňukať. Ruky som mala biele a červené v dôsledku boja o Elisabeth. Zahryzla som si do pery. Nedonúti ma plakať.

Rodičia s nami netrúvali veľa času. Mama prevádzkovala hostinec Falsspitze, jediný výčap a pohostinstvo v Oberfalse. Pracovala

veľmi tvrdo (myslím, že to je to dobré, čo som po nej zdedila). Otec bol rovnako neviazaný ako ona trpezlivá. Keď bol hostinec otvorený, mama bola zaneprázdnená, ale k dispozícii, hoci sme vedeli, že ju pri varení nesmieme rušiť. Zdalo sa, že sa strátila v nemenných rituáloch a rutine krájania, strúhania a miešania. V jej pohyboch bol akýsi meditatívny rytmus, ktorý som rada pozorovala.

Keď som v to popoludnie vbehla do kuchyne, zadychčaná a zmätená, mama práve robila knedľu. Všetok tvrdý chlieb z predchádzajúceho dňa bol nakopený na doske pred ňou a v ruke sa jej mihal veľký nôž, ktorým ho krájala na malé kúsky. Mohli ste takmer presne povedať, koľko je hodín, podľa toho, v akom štádiu varenia práve bola. Muselo byť niečo po tretej.

„Mama.“ Môj neistý hlas sa snažil predať k jej ušiam. Pamätám si, ako som sa zmietala medzi obavami zo straty bábiky a strachom, že ju vyruším pri práci.

Čepel noža sa nadvihla, potom klesla a nakoniec dopadla na dosku.

„Mama!“ zvolala som hlasnejšie.

Zdvihla zrak. Nôž pomaly prerezal tvrdý chlieb. „Mám veľa práce.“

Z očí mi vytryskli slzy. „Rudi Ramoser mi ukradol princeznú Elisabeth.“

„Koho?“ spýtala sa roztržito po dlhej odmlke.

„Moju bábiku. Tú, ktorú si mi dala na Vianoce.“

Odložila nôž a pozrela sa na mňa. „No tak si ju vezmi naspäť.“

„Lenže on má trinásť. Je väčší ako ja.“

„Rosa, je to len bábika. Na toto naozaj nemám čas.“ Znovu zobrala nôž do ruky.

Keď som na druhý deň vyšla zo školy, Rudi Ramoser už na mňa čakal. Opieral sa o múr oproti a rozprával sa s ďalšími chlapcami, no len čo ma uvidel, odtrhol sa od nich.